

89
25-88

• BIRINCHI

KITOBIM •

ANVAR BOTIR

ULG'AYISH

G'AZALLAR

821
B-88

Книга должна быть
возвращена не позже
указанного здесь срока

Количество предельных
выдач _____

--	--

- 0912 -

ЎЗБЕКИСТОН YOZUVCHILAR UYUSHMASI
"IJD" JAMOAAT FONDI

ANVAR BOTIR

ЎЛГ'АЙИШ

Г'азаллар

TOSHKENT
"ADABIYOT"
2020

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI
OLYI VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT VILOYATI CHIRCHIQ
DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
AXBOROT RESURS MARKAZI

PARVOZLARGA QANOT BO'LSIN

Bugun katta adabiyotga kirib kelayotgan

yoshlarning juda ko'plari zalvorli qadamlar bilan o'zining borligini va aytadigan so'zining jo'yali, yuki og'ir ekanini bildirib turibdi. Hatto ba'zi bir yosh ijodkorlarning ijodiga qoyil qolishdan tashqari o'rganadigan jihatarimiz bor. Ulardagi vatandarparvarlik tuyg'usi, rost so'z, adolatparvarlik va uni talab qila oladigan ruhdagi asarlari bizning ko'zimizni kattaroq ochishga chorlaydi.

Allloh bizga so'z aytish baxtini nasib qildi. So'zning fasohati va san'ati bilan siyladi. Xususidan, aruz vaznida ijod qilish bu Yaratgan-ning bir inoyatidir. Uning zavqi juda o'zgacha. Bundan tashqari, aruz vaznidagi har qanday ijod iste'moldan chiqib borayotgan juda go'zal so'zlarimiz, lutf va qochirilmalar, so'z o'yinlaridan foydalanishni taqozo qiladi. Aruzdagi bugungi go'zal asarlar til boyligimizning tiklanishi va qayta boyishiga xizmat qiladi. Bu asarlarning go'zalligi ijodkorning tug'ma did va farosati, savodi va mumtoz adabiyotimizga bo'lgan muhabbatiga bog'liq.

Anvar Botir(ov) Yozuvchilar uyushmasi-ning Namangan bo'limida tashkil etilgan "Mashrab belanchagi" yosh ijodkorlar to'ga-

Nashr uchun mas'ul:

Nodir JONUZOQ,

O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi raisi

birinchi o'rinbosari

Mas'ul muharrir:

Ma'mura Zohidova

Mumtoz adabiyotimiz an'analarni mehr va mahorat bilan davom ettirishga bel bog'lagan Anvar Botirning g'azallari "Endi aruzda hech kim yozmay qo'yadimi", degan tashvishdan bizni xalos etadi. Quvonarli shundaki, uning g'azallarini o'qiyotib zamonaviy she'r iyatdan ko'ra ko'proq mumtoz nazm bo'stonida yurgandek taassurotga ega bo'lasiz. Va beixiyor, bo'lar ekan-ku, deya yosh ijodkorga bu yo'lda omad tilaysiz.

Ushbu kitob 2018-yil O'zbekiston Yozuvchilar

uyushmasi o'tkazgan Respublika yosh ijodkorlarining Zomin seminarida nashrga taavsiya qilinib, "Ijod" jamoat fondi tomonidan moliyalashtirilgan.

ISBN 978-9943-6473-0-5

© A. Botir, 2020
© "Adabiyot", 2020

ragiga maktab davridan gathasha boshlagan. G'azallar o'qilganida ko'zlari yalitrab ketardi. Orada sas berib o'z zavqini ifoda qilib qo'yardi. G'azal yozishga juda erta kirishdi. Maslahatlar olar, alohida qolib so'roq-savolga ko'mardi bizni. Kitobdagi ko'p mashqlari va mushoiralar o'sha davrlardan esdalik.

Universitetda o'qib yurgan kezlariida ham, Oliy adabiyot kursida tahsil olayotganda ham hamisha o'z ijodi ustida ishladi, aruzning sir-sinoatlarini o'rganishga harakat qildi. Mehnatlari va intilishlari mahsuli o'laroq ushbu tartibdagi asarlari yilma-yil sayqallanib bordi.

*Yoringa beray borim, yor boridan aylansin,
Ma'shuqqa dil izhorim bor: yoridan aylansin.*

Bunday go'zal va o'ynoqi matnani har qanday g'azalnavis havas qilgan bo'lardi.

*Ko'zimdand ko'zlaring yoshirmasang-chi,
Ko'zimning yoshlarin toshirmasang-chi!*

*Boshim toshlarga urdim bir seni deb,
Bu boshimga tag'in tosh urmasang-chi!*

Bu kabii shirin so'z o'yinlarini har kim ham qo'llay olmaydi. Bunga bir alohida iste'dod kerak. Hatto tug'ma iste'dod desak ham bo'ladi.

Bugun Anvar Botirning ilk kitobiga ikki og'iz so'z aytish nasib qilgan ekan, bu katta adabiyotga bosilgan birinchi pillapoyalalar deb qaraymiz. Anvarjonga ushbu kitob yangi parvozlar uchun ganot bo'lsa, ajabmas. Uning iste'dodi yillar sayin sayqal topib, muxlislarini yanada go'zal asarlari bilan hali ko'p sevintradi, deb umid qilaman.

Dilorom ERGASHEVA,
shoir.

MUNOJOJ

Bu olam sarvari, senga
duo bo'lsin, duo bo'lsin,
Yurakning ham urishi har
sanogda ming sano bo'lsin.

Mudom nomini aytgan dili
bo'lib g'am-g'ussadin ozod,
Mukarram bo'lsin-u
ne yaxshilik bo'lsa yano bo'lsin.

Farahbaxsh tong otarkan
dilda paydo lsm-u yoding-la
Neki ezgu amal serob-u
kibr-u nafs fano bo'lsin.

Shu holat tog' erur ko'ksim,
adl tut sen uni, Alloh,
O'zingdan o'zgani aytsam,
bu tan jondan judo bo'lsin.

Yana Anvarga baxsh et Ishq,
muhabbat kuyi birlan rost,
Degum ishq-u muhabbat-la -
duo bo'lsin, duo bo'lsini!

O'YNASHIB GULSHANDA BULBUL...

O'ynashib gulshanda bulbul
raqs etarmish gul bilan,
So'ng qilarmish unga izhor
yuz hayo, mushkul bilan.

G'uncha ham qo'ymaydi nozin,
tosh qilib gulbaragini,
Koshki avray olsa bulbul
kuy, g'azal, ul-bul bilan.

Husn agar narxlansa, ul gul
dayr aro podsho erur,
Endi o'ylang, qaysi shoh
ahvol so'rashgay qul bilan?

Misli yo'q gulshanda gulning,
shul sabab boqmas qiyo,
Rost, qachon tutgan o'zin teng
oqbiyak yo'qsul bilan?
Shunda chekmish bulbul oh
xoh kun-u tun, xoh oy-u yil,
Bul jihatdan bahs etar kim
lolaruh bulbul bilan?
Ey gulim, neki tilarsen,
istaging bosh ustiga,

Har chiqar jumlam gadar
bo'ldim kafil ko'ngul bilan.
Ilifot etgaymu deb

Anvar senga bitmish g'azal,
Zora rahm etsang-u, zor qilmay
yovutsang shul bilan.

"Yo birodarlari, bu holim Yor ishi!" –
Deyman-u, oshiq bilan kim bor ishi?

Yozdim anga noma: "Ko'ngil yozgali
Qo'ymading", – jonona deydi: "Bori – shu!"

Ahli ushshoq mahramin oydin so'ru,
Tun – visol anga, jabr – kun yorishi.

Lablarin g'uncha dedim. Lab – g'unchalab
Tegsa derdim. Tegdi xor – ozor ishi.

Qomatim dol, ulfatim hajr-u alam,
Yoqdi yaqo yengni yoshga qorishi.

Yor qaror bergay visolning onig'a,
Shul sabab Anvarni bekor nolishi.

Ul qiyolab kunda sori

kunda boshim keltirur,

Keltirur chog'i nafaslab

ul tomon, jim keltirur:

Unga jon bermak – faxr:

Dov bermagay dili xohishi,

Men faqirni undan o'zga

kundaga kim keltirur?

Men dedim: bir qatra may ber

dili ufqga sachramay,

"Xo'p", – dedi zum ketdi-yu,

hovuchida lim keltirur:

Ul jamolin pardasiz

ko'rmakni etsam ixtiyor,

Bul zabon takror o'tib

yodiga "sim-sim" keltirur:

Kel desam kelmay mening

ishqimni etsang noravo,

Jim kutarman bir kuni

yonimga Tangrim keltirur:

Men aning baxti uchun

bor Anvarim sarf aylasam,

Sochi yanglig' boshima

savdoni tim-tim keltirur:

KETUR

Yor agar yonimdamas, bas,

yoshlarim ko'zdan ketur,

Bu bilan bebosh-u tosh

ko'nglim erib, muzdan ketur:

Ketmasin deydi xayolim,

qolsam oldimda olib,

Arzi hol qilsam demasmu:

"Bul g'arib o'zdan ketur!"

Keltirarmu, o'ydaman,

jonimga mahram malhamin,

Yo raqib og'dirsa,

jonim og'ritib bizdan ketur?

Qancha qiynoqlarga qo'yimish

kelmayin ko'nglimga U,

Bir kelib birdan ketur,

jumlam kelib so'zdan ketur!

Dilbarim, jonim tubinda

turgin-u yashnat meni,

Ketsa kurtakdan mador, bil,

avval ildizdan ketur!

Sen mening jonimdadirsan,
 ruhim asli sendadir,
 Tomchi qaytar bosh egib,
 albatta, dengizdan ketur:

Yor, agar olsam nafas,
 "Sen" demasam, boshimni kes,

Chunki har jumlam kelib
 O'zdan, tag'in O'zdan keturi!

Yorjon jonimini yoqmiş "Yor-a"lab,
 Yoralaydur bir qarab kun oralab.

Kun aro kunduz xijil orosidan,
 "Husnidan bersin zakot", – der zoralab.

Zora rahm etsa u qotil ko'zlari,
 Mardumi umrimni tashlar qoralab.

Qoralaydurman sifotiga qog'oz:
 "Yo'qdur armonim – bosar bir bora labi!"

Boradirman qo'lda may, ko'nglim alast,
 Qo'ymagaymanmu uni ovvoralab?

– Bo'lmasin ovvora, Anvar, bormayin,
 – Ne qilarman ketisa ul: "Ey, bor-a"lab.

Do'stkim, do'st kulfatin oldida

issiq jon – chikor,

Do'stki minnatlik erur, tosh otsa,

jez-qalqon chikor:

Kim agar yoningda har ishkim

madad bergay mudom,

Bitgay ul ish bo'lsa ham mushkul-u

ming chandon – chikor:

Chunki gul gulzorda unmakdin

etarkan tarki ish,

Zehni zo'r dehqon chikoridir,

qo'li gul bog'bon chikor:

14

Balki bu baytlar qo'poldir,

yo dag'aldir men kabi,

Yoki aytarsiz bular jo'n,

yengil-u oson, chikor:

Lek shukurkim shunga ham, bERNISH

so'z aytmoq lazzatin,

Chun, kim aytmas shukr Anga hech,

tog'dayin xirmon chikor:

Shamol tinmas, bulut yig'laydi,

na osmonni tobi bor,

Sabab: bu tongni na sehri,

zaminning oftobi bor:

Yechilgay asta ko'klamlik,

keyin kiyimish xazoniy to'n,

Xazon fasli kirib bog'lar,

daraxtlarning xarobi bor:

Mening ham oftobimsiz,

bulutday yig'lagay ko'nglim,

Biroq na qatra yoshi-yu,

na to'fonday shitobi bor:

15

Yuvilmas, ne qilay, hech ham

ko'ngilga kirgan ezg'inlik,

Yuvolmas tun-u kun, yog'sa,

falakdan qancha obi bor:

Tag'in bir tafsiloti bor,

atay siz bexabar qolgan:

U yonda mehribonim zor,

bu yonda yo'l hisobi bor:

Tavallud aylagay bu dam,

mening aylangunday boshim,

Tavof aylolmagaymanmu,

buni qayda javobi bor?

Kechirgin, onajon, Anvar

borib gul tutmagay, lekin

Sening yoningdaman, chunkin

xonaning mehrobi bor.

Yoringa beray borim, yor boridan aylansin,
Ma'shuqqa dil izhorim bor, yoridan aylansin.

Sog'inchida ko'lmak ko'z, ko'rmay yuzini hargiz,
La'li labi ko'zinning anhoridan aylansin.

Aylanmasidan holim devona-yu darveshga,
"Bezori" demay hijron bezoridan aylansin.

Yo rozini bildirmas, yor nozini aylab cho'x,
Sening kabi ma'shuqning asroridan aylansin.

Dardimga sabab uldir, darmon ham o'zi asli,
Ayingki tabibimga, bemoridan aylansin.

Bedor etadir bu ishq savdosi tushar kimga,
Bir ishva bilan bizdek bedoridan aylansin.

Kim, Oy-u Quyosh bo'lmas anvoridan ayru hech,
Shamsim manga rahm aylab, Anvoridan aylansin.

Ayo yo'llar, ravon yo'llar, ravon yo'llar,
Olib ketgay sazo etmay, qayon yo'llar?

Qayon yo'llarki, to'lgay sabr-u sog'inchim,
Magar to'lmaski, qo'ymas, bas, omon yo'llar.

Omon yo'llarda ketmish dilbarim xomush,
Somon qilgay mani rangim somon yo'llar.

Somon yo'lining ichinda qay tomon bormay,
Na boshi, na poyoni noayon yo'llar.

Ayon yo'ldir muhabbat sen uchun, Anvar,
Seni o'zga tomonlarga yomon yo'llar.

Yig'lamay deyman, qarorim bor emas,
Xohishim bor-u, bororim bor emas.

Dema: "Oshiq yor uchun ordan kechur",
Yor bu so'zlarga yarorim bor emas.

La'li maygundir, xumordin xuntalab,
Gar alast qilmas, so'rorim bor emas!

Neki gilsam, vasling orzusindaman,
Bogmasang bir bor, barorim bor emas.

Ruh emas, majruh erur to'lg'onmasa,
Dil - na dil ernishki, Yorim bor emas!

Ayladi Anvar meni zulmat aro,
Endi bir lahza qarorim bor emas.

Ko'zimdanda ko'zlaring yoshirmasang-chi,
Ko'zimning yoshlarin toshirmasang-chi!

Boshim toshlarga urdim bir-seni deb,
Bu boshimga tag'in tosh urmasang-chi!

Oyog'ingga bosh urgayman tun-u kun,
Raqblar ko'ksiga bosh urmasang-chi!

Shoshay vaslingni deb qaylarda bo'lsam,
Firoqingda yoshim shoshirmasang-chi!

Qiyobog'may, oshirlding g'ussalarni,
Azobing haddidan oshirmasang-chi!

Qabog'ingdan magar titraydi Anvar,
Manga mundog' ko'z-u qosh urmasang-chi!

Tiygali ko'z yoshni qarorim qani?
Yoki egib boshni bororim qani?

Neki jabr bersa, chidamkorman,
Hajriga yorimni yarorim qani?

Mayli, uning qilisa zulm mayliga,
Boqmasa bir bor barorim qani?

So'rsam edi la'li labidan in'om,
Etnasalar roz, so'rorim qani?

Burmadi yuz manga, yuzin burdi ul,
Boqmasa-yu, boqsa, turorim qani?

Yorim, agar yonima yurmas esang,
Beg'am-u bedard yurorim qani?

OTABEK TILIDAN...

Ko'ksimni teshib o'tdi firoq o'qlari tinmay,
Hajr o'tida kuydirdi falak, qancha o'tinmay.

Hech tinnadi ko'zumdagi yosh – ashki selobim
Chu, bosmasa bas yer yuzini, bag'riga inmay.

Yo Rab, nega qilding meni ayru bu hayotdin,
Qandog' yashayin endi usiz bag'ri butunday?!

Beksan, demang aslo meni, qandog' bo'layin bek,
Ketmishki, xazinam – Kumushim, ketdi butunlay!

Chal sozni balandroq yana ham piri mug'anniy,
Faryod etaman xasta kuy-u, to'xtamasin may!

Zolim bu hayot otmasa tosh buncha alamli
Yo solmasa bag'rim uza chang, tilmasa bunday?!

Bas, ketgum olib boshimi men boshqa tomonga,
Anvar, hama hijron qolib o'tmishdagi kunday!

Anvar BOTIR

22

Bu quyosh ostida nelar yo'q,

ne bor, bilmak kerak,

Neki bor bilmak uchun,

olansifat bo'lmak kerak.

Avvalo ummak kerak bu

odatiy tuproq aro,

So'ng cho'zib bo'y ko'k tomon,

osmonni indurmak kerak.

Qo'l kerak, cho'zganda qo'l

yordam so'rab aftodalar,

Odami ahliga olamda

mudom tirgak kerak.

Jismingga ruh kirdi, til bitmish,

yana ong – benazir,

Bunda o'rganmak kerak!

Bilmak kerak! Bilmak kerak!

ULG'AYISH

23

Qadim dol-u, qading shamshod, esimda,
Ko'ngil qo'ysang, ko'ngil – obod. Esimda.

Sani sevmak – olovga dil berishkim,
Olovga dil berish – faryod, esimda.

Shirinlikda Shirindin ham o'tarsan,
Sevar ko'ngul berib Farhod, esimda.

Sevay derdim, sevardim. Holatim yo'q
Vale sevmak manga – ijod. Esimda.

O'zim birla o'zim javlon urarman,
So'zing – yorliq, ko'zing – jallod, esimda.

Netay, Anvar seni deb yo'lga tushdi,
Qadam bosmay o'lish – isnod, esimda.

Jahon istar kishiga
olib kelgay huzur yo'l,
Musofirlik taomin
damo-dam totkuzur yo'l.

Uni oldida bir dam
turib so'z topmagayman,
Borib-kelguncha fursat
tuman so'z topguzur yo'l.

“Ko'ngul uz!” – derdi kimki
tanibdur, kiprik urmay,
Shu alfoz bo'lsa ahvol,
dedim: bergaymi hur yo'l?!

G'urur yoshim bazinhor
izn bermas to'karga,
Amo Ishq ichra Ma'shuq uchun
xun to'kkizur yo'l.

Chin oshiq bo'lmagaysan
g'arib ko'ngil ekan yot,
Tutar bo'lsang g'ayur yo'l,
budir eng bo'lmagur yo'l.

Taxayyul ista ustod,
ki ishq ahli ichidin
Va yokim o'tkarursan,
umrni deb “Nadur yo'l?”

Gul bo'lib unmoqchiman,
bog'bonlar haddan ziyod,
Suv quyur ostingga xo'lb,
obdonlar haddan ziyod.

Qirga sayr aylashga chiqsam,
dun kabi atrof "yashil",
Bunda rang haddan ziyod.
Alvonlar haddan ziyod.

Qo'ng'iroqgullar jaranglar,
lolalar may axtarib,
Nolalar haddan ziyod,
afg'onlar haddan ziyod.

26
Lof yelar bo'ron kabi,
haq gapga yo'q bunda makon,
Behuda fursat va yo
oz onlar haddan ziyod.

Tulkilar mo'l, sherlari jangohda -
mush(sh)uk. Ilkising,
Ko'ksingga chang tashlagan
arslonlar haddan ziyod.

Bul g'arib dil bamisol
ol mayasalar o'sgan adir,
Unda bo'lsin har mahal
iymonlar haddan ziyodi!

Kiprigingga quyib asta
tutganing og'umidi?
Misli mushkin ko'zlaringni
ko'zlagan ohumidi?

Har yurak urganda isming
yod etib, dil dod etar,
Ko'zlaring gavharimisoli,
tishlaring injumidi?

Kuydurar sensiz meni
rahm aylamay la'li labing,
Qaqshagan ko'nglimni
gulshanzor etarga su(v)midi?

Necha yildir kim sening, Oy,
husning oydin axtarib,
Shams ila xushyor esang,
ko'zyoshlarim "Duv-duv"midi?

Voh, yuzin dil ko'shikiga
paykon misoli sanchigan,
Shafqati yo'q zarracha,
jallodmidi yo "U"midi?

Qalb, senga bergan savolim,
ayt javobin hoziroq,
Ko'ksima g'am tashlagan beg'am
sanamshoh - shumidi?!

Bu kun ko'nglimga bir g'ulg'ula tushmish,
Tanimga qaltiroq bir yo'la tushmish.

Nazar birlan chiqib ketgan bu jonim
Tanimga qaytadan kulgu-la tushmish.

Ketib g'ayrat, bo'shab qolgay madorim,
Vale, yor ishq dilga to'la tushmish.

"Yo'lingni to'g'ri sol", - deydi yoronlar,
"Qachon ishqim budek chin yo'la tushmish?"

Sifoti orttirar oh-u fig'onim,
Beli mo'r, ko'zlari ohu-la tushmish.

Azal shundoq, bosh egmas kimsa borkim,
Bugun yo erta sevgach, qo'la tushmish!

Dardni dardmanddan so'rang,
kam-ko'stiga bergay Xudo,
Yorga bergaydur g'amin,
yo do'stiga bergay Xudo.

Asli ishq ham bitta dard,
Barriga joy bitta. Oni
asli muhabbat bitta dard,
ko'ksiga bergay Xudo.

Mustahiq bo'lsa agar
tarixi ajdoding sening,
Ishq ila dardini yetti
pushtiga bergay Xudo.

Nafsi zo'r xudbin yomon.
Bor chorasi: kelsa amal
Ko'ksiga, xappdorini qo'l
mushtiga bergay Xudo.

Gar Qamar manman bo'libdur
husnini ko'z-ko'z qilib,
Dardini ko'zi va yo yuz
ustiga bergay Xudo.

Dard - go'zallik, dard - husn, dard -
eng azal asriy jamol,
Qalbida Haq bo'lsa, oni
"mast"iga bergay Xudo.

Ey kamolot ahli, suv yo'q joyda
tuproq na kerak?

Ikkiisi gar bo'lsa-yu bor, unda
ko'proq na kerak?

Botinida yashnamoq hissi bilan
nish ursa ishq,

Anga ildiz na kerak, zohirga
yaproq na kerak?

Taqdi-yu baldoq sadafdin,
oshdi zeb-u ziynati,

Bosdi jumboq bardavom: "Gavharg'a
baldoq na kerak?"

Tursam-u poyingda poyandoz
qilib oshiq tanim,

Topganim, talpinganim, oshiqqanim,
boq, na kerak?

Hilpirab tursa yurak bayroq kabi,
Ko'ngil - Vatani!

Unga haq bo'lsa, g'ayur milyonta
bayroq na kerak?

Rahmating dengizida suzgum
munavvar kecha-tong,

Bunda dur, nur bo'lsa, pur suzsam-da,
qirg'oq na kerak?

Ey Taxayyul, bersalar:
"Chin so'zladingmu?" - deb savol,

Iktilanmasdan javob ber:
"Manga aldoq na kerak?"

Xush yoqar ul oy sanamning qoshlari,
Qoshlarin qoqmay turib aldoshlari.

Bo'lsa bordur ishqda haddan oshganim,
Sendadur ko'nglimning ich-u toshlari.

Tashladim dunyo ishin bir chekkaga,
Yoqmadi ag'yorga yor ko'z tashlari.

Shul zamon ko'l bo'ldi-yu osmon-zamin,
Tinmas andin so'ng ko'zimning yoshlari.

Yor esa bee'tibor, bormanni-yo'q,
Ketmadi ko'nglinda xarsangtoshlari.

Ey, sen Anvar, noming-u jisming bo'lak -
Ko'zni ko'r qilgay jahon alqashlari.

MUSHOIRA

Anvar:
Tentirab kezdim muhabbat bog'ini,
Ko'zlarim suv qilguday har yog'ini.

Dilorom:
Ko'zyoshim erdi siyohim, bitdi u,
Kel, chirog'ingga quyib ol yog'ini.

Anvar:
Ki shabiston bo'ldi husning ichra daf,
Izlamasman hech nurafshonrog'ini.

Dilorom:
Yuzlaringni oyga etmamdur qiyos,
Chun tilarman: ko'rmayin deb dog'ini.

Anvar:
Bir munga ishqing bo'lib – dur, marvarid,
Keldim-u termay ketay qandog' uni?

Dilorom:
Dil aro qolmish firoq dardi muqim,
Qum qilib to'kkay sabrning tog'ini.

Anvaro, Dil dardi oshdi hammamini,
Chun makon etdim muhabbat bog'ini.

BAHS

Anvar Botir:
Savdo edi boshim uza – savdo degulikmas,

Muhammad:
Qildimki jinoyat, "Kechir, Oлло" degulikmas.

Anvar Botir:
Bu ishq sarob ko'nglimni etmishki xarobot,
Yig'latmasa, o'ldirmasa, illo, degulikmas.

Muhammad:
Shon-u sharafi sharhida til lol, U yagona,
Man zoriga, illo, o'zi tanho degulikmas.

Anvar Botir:
Qosh-u ko'zining ta'rifi aytgali til lol,
Yig'lashlig-u, yig'lashlig-u, aslo degulikmas.

Muhammad:
E'volhki, so'rog'im anga yetmaydimi nogoh,
Oh, yoki xato, yoki tavallo degulikmas.

Anvar Botir:
Bu dard meni ko'yida tamom etdi faromush,
Aqlim yana bir bo'lg'usi paydo degulikmas.

Muhammad:
Anvar va Muhammad amin o'lmish, ani husni

Anvar Botir:
His qilgulig-u ko'rgulik, ammo degulikmas.

HAMZA HAKIMZODA NIDOSI

Topdingiz, ha, men o'sha,
yoqosi vayron Hamzaman,
Ko'p muhabbati va lek
chekmishi hijron Hamzaman.

Kimga xalqning faxriman,
kimlargadir sotqin biri,
Dil kafil, iymon kafil,
millat-la qolg'on Hamzaman.

Quvdilar qay yerda bo'lsam,
bermayin bir zum qo'nim,
O'z yeridan mahrum-u
quvg'indi inson – Hamzaman.

Bunyod etdim "G'ayrat"-u,
yozdim yana musiqalar,
Kuylagancha "Yig'la,
Turkiston"ni, o'lg'on Hamzaman.

"Erk" dedi biyron tilim, lek
qilmadim pushmon sira,
Anglatolmay elga haqqini
pushaymon Hamzaman.

Istadim ilm-u adab
Toshkand, Buxoroni kezib,

Xorazm, Farg'ona-yu so'ng
Shohimardon Hamzaman.

Men – "Nihon" ketdim, omon qolsin
vatan ham el-ulus,
Dardi ko'rmog' O'zbekistonni
farovon – Hamzaman.

MUSTAHAZOD

Boshlansa so'zim, ayrib o'tay mistrada takror:

"Ber dard manga Oлло!"

Qaddim et-u shamshod-u sarv, aylamagil yo

Sen deb o'sayin to.

Halvo desang og'zing duchunas, shunda nuammo

bordir, etay insho,

Ismingni dedim, ko'nglim uyi bo'ldi musaffo,

ey Sohibi yakto.

Husningga boqib, aytdim ani misli to'lin oy,

Ikki ko'zing – axtar,

Axtardi ko'zim har tuni yuz birla ko'zingni,

osmonni qilib po.

36

Aytdi: "Manga ne naf etar ishqing sani majnun,

bergaymidi dunyo?"

Aytdim: "Sanga oftob kabi nur bersa berurkim,

bermas jabr ammo!"

E voh, Ali, chopgin qiliching birla vujudim,

Yor bo'lmasa tole,

Yaprolarisiz zarra qadar qiymat etarmu,

ming o'ssa-da hulvo?

MUSADDAS

Bo'lgay tamom gul faslikim,

Kelgay xabar gul vasilidin.

Gul deymen-u, gulmasmikin,

Yoki manim bilmasmikin,

Aytsang anga oshiqligim,

"Devona" deb kulmasmikin?!

Ko'z sanda-yu, qo'l maydadir,

Borsam sanga, yo'l maydadir.

Qurg'ur dilim o'lmaydadir,

Ikki ko'zim ko'lmaydadir,

Ikki ko'zing kulmaydadir,

Jallod degan shulmasmikin?!

Qiynoqisan sho'xchan malak,

Aldoqisan sho'x-sha'n, malak,

O'ynoqisan, sho'xsan, malak,

Sho'xroqsan sho'xdan, malak,

Ko'ngilga xon, shohsan, malak,

Oshiqlaring qulmasmikin?

Anfosi – nob, mushk – uldurur,

Og'zi sadaf tashkildurur.

Lab qatli-la mashg'uldurur.

Bilsang, mani rashk o'ldurur,

Belga sifat mushkuldurur,

Bosgay savol – qilmasmikin?!

Etmay nazar raddingni bir,
Topmay hecham baddingni bir,
Derdim alif qaddingni – bir,
Dering fagat "Haddingni billi"
Ahl fasod, mardingni, bir
Qaytsam, uyat qilmasmikin?!

Tunlar aro soching sening,
Behad qaro soching sening,
Aylab yaro soching sening,
Bergay davo soching sening,
Siypab sabo soching sening,
Aytur keyin: "Nilmasmikin?"

Anvar, gani ul mehribon,
Sog'inganing – ul mehribon?
Undan ko'ra gul mehribon –
Oshiq taningdur mehribon,
Etmas fikr bir mehribon:
"Mundog to'lib kulmasmikin?"

MUXAMMAS

Shodo keldi samolardan: "Yaral" deb
damba-dam keldi,
Shodoga jo'r bo'lib kiprik arolab
qatra nam keldi,
Ayo dli, barcha g'am sandin yiroqlab,
dardi kam keldi,
Aonga boshingni xam qildingki, ko'p
fazl-u karam keldi,
Kufr bergach ne bo'lg'anliq esingga
Shom, Elam keldi.

Haqo bir yon, fano bir yon,
so'zim ikki aro giryon,
Dilim dilg'ir bo'lib kezdi
sadoqat bog'ini sarson,
Dam urdim, har so'zim uzra
"Xudo" deb bo'ldi ho'l mujgon,
Hama bisyor o'lar erdi,
magar bisyor esa iymon,
Ani o'ylab yana kiprik uza
yomg'ir biram keldi.

Saning nomingni dil aytib
"yomon" o'rgandi, shodo'ldim,
Har on vaoting erishmak deb,
yomon o'tandi, shod o'ldim,

Ich-u toshim qarolig'lar aro
qorlandi, shod o'ldim,
Nazar solsang, vujudimda chalar
chirmandi, shod o'ldim,
Aning zarbiga hamdamlig berib
dilga sanam keldi.

Chunon nurin ko'zim ichra qamar
Shams-u Qamar har gal,
Tilim bulbul qadarnas lek,
tilin bulbul qadar har gal,
Manim bir she'r bitar vaqtim
huzuringga safar har gal,
Uchar paytim g'animlar ham
o'zin hamdam atar har gal,

Edi xor avvalo boshim ko'yingda,
muhtaram keldi.

Borurman yo'qlab ul barin,
ular ham "Yo'q"lagay so'zsiz,
Otib boshim uza minnat,
kamiga do'qlagay so'zsiz,
Sevilgan kuydirib sevgan dilin,
dil chog'lagay so'zsiz,
Bu olam bir sehrgar,
bir-biriga bog'lagay so'zsiz,
Xulosa qil, so'ng ayt, Anvar:
"Men unga bormasam – keldi!"

HOFIZ SHEROZIV GAZALIGA MUXAMMAS

Garehi men oshiqqlara arzandaman,
Lek sening hayring bilan dardmandaman.
Senga yo'g'-u bor ila baxshandaman,
Oy yuzingga jon bila to bandaman,
Mehri ravshan dil bikin tobandaman.

Vahel, kun o'tgan sayin g'amgin ko'zim,
Olmagay kun-tunda ham bir tin ko'zim.
Gar zabon bitgan zamon aytsin ko'zim,
Ko'rgali husning gullistonin ko'zim,
Zavq birla gul bikin purhandaman.

Zeb berur sedona xol englaringa,
Tegmasin ko'z navnhol, englaringa,
Tegsa kavsardir zilol englaringa,
Gahni o'xshatqali ol englaringa,
Bul jihatdin toladek sharmandaman.

Javr o'zi jamonga kasb, dil, qilma kek,
Cheki yo'q noz-ishvalarni xoli chek.
Hilganing chin ishq degin-u turma tek,
Jonni berdim biryo'la yo'lingga, lek
Ishqing ila to qiyomat zindaman.

Ey malak, vasling deb oshiqmam hali,
 Chunki men – ko'lmak, sen – ummon dolg'ali.
 Ofarin yuzungga, bo'yungga bale,
 Men senga jon birla oshiqman, vale,
 Sen, nigoro gandasani, man gandaman?!

Qoshinga keldim vafog'a intila,
 Ista, jon ber, ista, mendan jon tila.
 Bunda Anvar so'zlayur donish bila,
 Sen shahanshoi zamonsan husn ila,
 Hofizi bechoratek man bandaman.

HOBUR G'AZALIGA MUXAMMAS

Muhabbat yo'li og'irdir,
 ishi zalvor, mushkuldur,
 Chin oshiq bo'lmasang, Haq deb
 raso yolvor – mushkuldur;
 Madorim qolmadi, dildor
 demog bir bor mushkuldur,
 Agarchi sensizin sabr aylamak,
 ey yor, mushkuldur,
 ko'nting birla chiqishmog'liq
 dag'i bisyor mushkuldur:

Qayon fursatki elning
 dardidin ortib ololdim tin,
 Va yo kelgannimkin sen birla
 ko'ngil ichra bir taskin.
 Fitrog'-u hasrati bu shoh
 boshimni aylagay miskin,
 Ne ostig' nola-u faryod
 xobolud baxtimdin,
 Bu unlar birla chun qilmog
 ani bedor mushkuldur:

Hoshimdin hush uchib majnunsifat
 behol, faromushman,
 He yo'l, ikki manzil, bu
 aroliqlarda xomushman,

Yana sevgida muhhamliq tegib,
 chehram qaromushman,
 Manga osondurur bo'lsa agar
 yuzning tuman dushman,
 Vale, bo'lmog' jahonda,
 ey ko'ngul, beyor mushkuldur.

Bu taxmis birla Anvar sen,
 shoh-u shoiriga bir yod ur,
 Yetar, bas, qo'y qadam Haq deb
 magar ko'nglingga ishq jodur,
 Bu so'zdin ma'ni shuldirkim,

muhabbat har dam avlodur,
 Visolinkim tilarsen, nozini
 xush tortg'il, Bobur,
 Ki, olam bog'ida topmoq
 guli bexor mushkuldur.

MUSOVIVATTARAFAYN

Qildi bu kech ko'kragimni qora ishq,
 Bu kech ermas aylagan ovvora ishq,
 Ko'kragimni aylagan yuz chok-chok,
 Qora ishq, ovvora ishq, eh, bora, ishq!

ERKIN VOHIDOV G'AZALIGA MUXAMMAS

Muhabbat ahldan ko'lna
 va o'lmas bir masal bo'lg'ay -
 "tehgga ishq o'ti tushsa,
 kishi hushdan ozar bo'lg'ay",
 Bilim ozurdadur, yordan
 qayon fursat nazar bo'lg'ay,
 Beningiz menga kom yo'qdur,
 asal totsam, zahar bo'lg'ay,
 Bening birlan shirin so'zim,
 zahar yutsam, shakar bo'lg'ay.

Kayul etsam gugurt yanglig'
 olovlangay g'arib ko'ngil,
 Yonib bo'lgach egar boshimni
 g'am-anduh bo'lib zambil.
 Yonarman asta-asta, yonishim ham
 har qachon bir xil,
 Yulimga bir umr boqsam,
 to'yurmu ko'z, qonurmi dil?
 Na undan belgi paydo-yu,
 na bundan bir asar bo'lg'ay.
 Ayo, ko'p bora ayttim, menga
 yorning har so'zi malham,
 Yuzi malham, o'zi malham,
 tag'in qilgan navozi ham,

Parir'o'yim, anisim, dilbarim,

Ikki yor vaslini istab,
senga qilar va'dam:

Ikki ko'zim ko'r-u ikki qulog'im,

mayli, kar bo'lg'ay.

Netaykim, qay mahal boqsam,

jamoling tursa ko'zguda,

"Nechuk holing?!" debon tinmay

Bu nedir, har kecha zulmat
mazaxlab kulsa ko'zguda.

sochingni o'rsa ko'zguda?

Tirilsa nogahon Farhod,

yuzingni ko'rsa ko'zguda,

Kechib Shirinidan yuz yil
ko'yingda darbadar bo'lg'ay.

Ne ham derdim, majolim yo'q,

Zabonim but, jahonim kul,
sening izming'daman butkul,

Vale, Anvarga rohatdir, muhabbat,
vujudim but-u ruhim kul,

Muhabbat nogahon dida
ishq-u hijron - shul,

Umidvor Erkinging, jono,
yozib kurtak, ochibdi gul,

bu guldan bir samar bo'lg'ay?!

Muskan el lebra hamisha

bo'lganidek non talash,

hissal jallohdar arodir

qo'lma-qo'l qurbon talash,

jon-dilim jonon yo'lida

sadda-yu arzon, talash,

jon bilan dil o'rtasida

bo'ldi ul jonon talash,

Ne ajab, o'zbek uyida

dolimo mehmon talash.

Yor so'zi boshimni yorgay,

bor taloshini qilar,

Mimtalab kiptiklarida

soz taloshini qilar,

Bul tanam qay holatiga

or taloshini qilar?

Mulki dil jon xayli birilan

yor taloshini qilar,

Qay zamon bo'lmish ilki el

o'rtasida xon talash.

Maytalab bo'lsin ko'ngil,

ruhimki, chayqalsin ravon,

ko'ngil hat aylasin, ishq deb

bosh egasin har zamon,

qarehi jonon bir tomon yov,

jon-dilim yov bir tomon,

jon-u dil xumrezilik aylab,

bo'ldi oxir tilka jon,

Dil esa majruh, anorning

domasidek qontalash.

Jon-u dilga o't qaloshib,
 bunda keldi ming balo,
 Tushdi ko'zimga qaroshi,
 bunda keldi ming balo,
 Ming baloki, bir balo shu,
 bunda keldi ming balo,
 Jon-u dil qildi talosh-u,
 bunda keldi ming balo,
 O'rtada men muhtalo-yu
 zor-u sargardon talash.
 Bilmadim, mendek g'aribin
 tashlab ul qando(q) ketur?
 Jon-u jonon o'rtasida
 bir qiziq savdo ketur,
 Har safar boqsam ko'ziga,
 ko'zlarim daryo ketur,
 Bilmam, ul oy jon-u ko'ngil
 birla qolgay, yo ketur,
 Vahki, qolmoq birla ketmoq
 o'rtasida jon talash.
 Ey sen oshiq, Yor desang,
 yozug to'nin yech, o'ylama,
 Jon desang jonon turib,
 ishq yo'lidan kech, o'ylama,
 Qilma jon tashvishin, Anvar,
 erta-yu kech, o'ylama,
 Jon-ku bir parvonadir, Erkin,
 uni hech o'ylama,
 Ishq bozorida bo'lsin
 sen bitar devon talash.

DILOROM G'AZALIGA MUXAMMAS

Ko'zingni o'ylaganmi
 qarog'i yoshqa kelgay,
 Halqni salomatidin
 nurab, quloshqa kelgay.
 Ha bir il'amin, na bir do'st
 ko'ngil so'roshqa kelgay,
 Bo'rtiq ko'zing, qoshingni
 batosi boshqa kelgay,
 Ko'zim ochirmagay hech,
 chu boshqa-boshqa kelgay.
 Hechun o'yingga mahkam
 ko'paydi, endi bildim,
 Kayol-u ko'ngil mahzun
 ko'paydi, endi bildim.
 Zamonam ichra Majnun
 ko'paydi endi, bildim.
 Hechun ko'yingda mazlum
 ko'paydi, endi bildim,
 Jafog'a chun zamonning
 ulug'i yoshqa kelgay.
 Oqar ko'zimda daryo,
 sanam ko'zida nam yo'q,
 Yig'inda dam olur yor,
 mening ko'zimga dam yo'q,
 O'anim dilida kam yo'q,
 mening kamimda ham yo'q,

Chiniqdi chun malomat
toshidin, endi g'am yo'q,
Boshingda ermas, og'riq,
urilsa toshqa kelgay.

Nahotki Anvaring-la

yaroshqa kelgan ersang,

Bechora kunlaring'a

yaroshqa kelgan ersang?

Ko'ngulga qayta o'tlar

qaloshqa kelgan ersang?

Demaymu "jon", Dilimni

taloshqa kelgan ersang?

Hajrg'a dosh berolmay

bu jon taloshqa kelgay.

"pittuqin boshdim tikmani",
saxta dil yig'lar yomon,
ham buni ko'rishga nash,
buzpacha dil yig'lar yomon.
yo'q" dedim ko'kelim!
ko'zidan ayirdim jallod kabi,
Endi ko'z yig'lar va undan
pastda dil yig'lar yomon.

Bon do'ding "oi berganim,
Ko'nglingda maskonim maning",
Bul ar'zingdan dad o'tib,
farvod urar jonim maning.
Bon hamon boqmoqqa jor'at
topmadim, Topgan zamon,
buqqa g'araq bo'ldi tiklisan
ko'zi ayvonim maning.

Ikki yuz, ikki qarog'ing

yeti osmonim g'arib,

Aylasang pinhon - g'arib.

Ochsang - hayotim qisqarur:

Misli, bir yog'im olov.

"Bor" deydi kangul yor tomon,

Bir tomon xanjar sayar

bormoqchi bo'lsam sen sari.

Oxiri topdim panoh,

poying uza tashlab o'zim,

"Haq" dedim iz qoldirar

joying uza tashlab o'zim.

Boshi bor yo'lning tubi

bor bo'lgani yanglig' hali

"Kel" degan chog'ing borurman

joyingga boshlab o'zimi!

QIT'A

Erurman anvar u, lekin shabiston,
Ertinda o'g'ir u g'annok erurman,
Tanin sanbit, tilm tlg'lik, yurak gon,
Hilaf farvardigoro, pok erurman.

MUNDARIJA

Dilorom Ergasheva. Parvozlarga qanot bo'lsin.....	3
Munajat.....	6
O'ynashib g'ulshanda bulbul.....	7
"Yo birodarlar...".....	9
"U qiyolab kunda sori...".....	10
Ketur.....	11
"Yorijon jonimini yoqimish "Yor-a'lab...".....	13
"Do'stkim, do'st kulfatin oldida...".....	14
"Shamol timmas, bulut yig'laydi...".....	15
"Yoringa beray borim...".....	17
"Ayo yo'llar, ravon yo'llar, ravon yo'llar...".....	18
"Yig'lamay deymen, qarorim bor emas...".....	19
"Ko'zimdanda ko'zlarim yoshimasang-chi...".....	20
"Tiygali ko'z yoshni qarorim qani?".....	21
Otabek tilidan.....	22
"Bu quyosh ostida nelar yo'q...".....	23
"Qadim dol-u, qadimg' shanshod, esimda...".....	24
"Jahon istar kishiga...".....	25
"Galbo'lib ummoqchiman...".....	26
"Kipirig'ingga quyib asta...".....	27
"Bu kun ko'nglingga bir g'ulg'ula tushmish...".....	28
"Dardni dardmanddan so'rang...".....	29
"Ey kamolot ahli, suv yo'q joyda...".....	30
"Xush yogar ul oy sanamning qoshlari...".....	31
Mushoira.....	32
Bahs.....	33
Hanza Hakimzoda nidosi.....	34
Mustahzod.....	36
Musaddas.....	37
Muxammas.....	39

Hafiz Sheroziy g'ozaliga muxammas.....	41
Behar g'ozaliga muxammas.....	43
Muzaffarqatnalaray.....	44
Yahyo Yulduz g'ozaliga muxammas.....	45
Alifnori el icha hamshira.....	47
Muzaffar g'ozaliga muxammas.....	49
Muzaffar g'ozaliga muxammas.....	51
Sen deding.....	51
Qadim yul qatnalaray.....	52
Qadim yul qatnalaray.....	52
Qadim yul qatnalaray.....	53

- 09/12 -

UO'K: 821.512.133-1(081)

KBK: 83.3(50'zb)

B 88

B 88

Botir, Anvar:

Ulg'ayish [matn]: *G'azallar / A. Botir.*
– Toshkent: "Adabiyot" nashriyoti, 2020. – 56 b.

Adabiy-badiiy nashr

Anvar BOTIR

ULG'AYISH

G'azallar

Muharrir: *D. Mingboyeva*

Badiiy muharrir: *F. Ermatov*

Sahifalovchi: *N. Soatov*

Musahhih: *Sh. Hakimova*

O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi
"ADABIYOT NASHRIYOTI" MCHJ

Nashriyot litsenziyasi: AI № AA 0043. 27.01.2020.
100129, Toshkent shahri, Markaz-15, 1/90.

☎ (98) 128-30-04. e-mail: mashkhur-press@mail.ru

Bosishga 20.11.2020-yilda ruxsat etildi:

Ofset qog'oz. Qog'oz bichimi: 70x90^{1/32}

Ofset bosma. Hisob-nashriyot t. 1,75.

Adadi: 10000 nusxa. Buyurtma №343.

"AZMIR NASHR PRINT" MCHJ boshmaxonasida chop etildi.
100200, Toshkent shahri, Adham Rahmat ko'chasi, 10-uy.

ISSN 1691-2702

1.287 40m